

Nataša Foltánová

je úplně původně zahradnice. Na začátku roku 1989 ale emigrovala do Kanady, kde vystudovala mezinárodní obchod na Concordia University v Montrealu. Po deseti letech v Kanadě se vrátila do Čech, kde pracovala nejprve jako překladatelka a od roku 2008 jako podnikatelka – založila vlastní firmu Tierra Verde, s. r. o. Na začátku tohoto – jak se dnes říká – „vědomého bussinesu“ bylo setkání s mýdlovými ořechy, které Nataša dodnes dováží, zpracovává, prodává a dělá jim osvětu. Tierra Verde kromě toho vyrábí i nejrůznější recyklované výrobky pod značkou Born Again.

Tři kroky dopředu

Nebála se emigrovat, strávit několik dnů sama v poušti, jet na vlastní pěst obchodovat do Indie, pustit se do, pro ni zcela neznámého, oboru a začít prodávat v Česku zcela neznámý produkt. Tohle všechno – z mého pohledu – Nataša vždycky skvěle zvládla. I když žije trochu jiný život než já, vždycky když se potkáme, máme společných témat více než času, který je nám vyměřen na povídání. Nataša je mi prostě blízká a pokaždé se těším na její vyprávění s nezaměnitelným brněnským dialektem a svébytným slovníkem, který jí přes všechno cestování stále zůstal. Bavi mě její osobité pohledy na život, jak o všem přemýšlí a domýšlí, kam vede její konání. Jak sama říká, aspoň tři kroky dopředu...

Natašo, aniž bych to tušila, moje první setkání s tebou proběhlo mnohem dříve, než jsme se poznaly osobně. To když jsem nadšeně četla knížku „Mnich, který prodal své ferrari“ Robina S. Sharmy. Ty jsi tu knihu objevila a přeložila o mnoho let dříve...

Tu knížku jsem si přivezla z Kanady. Tenkrát se mi také moc líbila, tak jsem ji přeložila. To byl takový můj standardní postup. Vždycky jsem se pustila do překládání proto, že se mi něco zalíbilo. Přeložila jsem první kapitolu a pak jsem hledala někoho, kdo to vydá. „Mnich“ tehdy vyšel v nakladatelství Portál. Po pěti letech mi volá jiné nakladatelství, že by to chtělo koupit. Já, že to má už jiné nakladatelství, ale bylo mi osvětleno, že autorská práva platí vždy na pět let, takže jsem ten překlad mohla prodat znovu. V té době jsem začínala s Tierrou, která samozřejmě ještě vůbec nevydělávala, a já potřebovala nový počítač, tak se to hodilo. Přeložila jsem to původně hlavně pro sebe a nakonec mi ta knížka vydělala dvakrát. Předtím jsem přeložila knihu „Cesta za zrcadlo aneb Šeptající vítr změn“ od Stuarta Wildea. To bylo „bombové“ dílo. Wilde to psal stylem, který byl před patnácti lety neuvěřitelně svěží. Jeho vzkaz byl jednoduchý, pochopitelný, s ničím se nemazal. Dneska už jsem také někde jinde a koukám na to s odstupem, ale byl to důležitý stupínek.

Je fakt, že s postupem času už se podobně dívám i na „Mniha“. Přijde mi to až moc nadšené, americké, stylizované... Určitě to tak je, ale ona ta jednoduchost je důležitá, aby neodradila. Pro mě byla takhle zásadní knížka „Celestýnské proroctví“. Dala mi to přečíst kamarádka, ale já tou dobou dokončovala školu, četla jsem spoustu skript a odborných učebnic, tak jsem

tu knihu pořád odkládala a dostala se k ní až třeba za rok. A žasla jsem. Nebylo to, jako když se dozvíš něco nového, něco, cos nevěděla, ale jen si celou dobu říkáš – no jasně, no jasně, no jasně... jen si potvrzuješ to, co vlastně víš. V podobné době mě zasáhl „Alchymista“ – k té knize se vracím dodnes. S velkou radostí ji znovu a znovu otvírám a začínám se. Myslím, že Paolo Coelho nic lepšího nenapsal. Mám ráda i Poutníka, ale nad Alchymistu není.

Jak, kdy a proč ses vůbec dostala do Kanady?

V lednu 1989. Byl to druhý pokus o emigraci, poprvé jsem to nějak uspěla. U mě bylo vždycky jasné, že chci emigrovat, šlo jen o to kdy. S tehdejšími partnery jsme se tedy celkem rychle dohodli, že do toho jdeme, během pár měsíců jsme sehnali zájezd na Kubu, což nebylo jednoduché, a letěli jsme. To letadlo totiž muselo mít mezipřistání v Kanadě, což se oficiálně nevědělo, ale mnoho lidí to využívalo právě k emigraci.

Jakých bylo těch deset let v Kanadě?

Začínala jsem v Montrealu, kde jsme přistáli. Tehdy bylo v této francouzské části Kanady hodně vyhrčené období ohledně separace od anglické části. Pamatuji si, že tam dokonce chodila jazyková policie – na obchodech třeba nesměla být vyvěšená cedule SALE. Když ji někdo vyvěsil, dostal pokutu. Dokonce i mezinárodní značka STOP byla pouze ve francouzštině – Arrêt. Zajímavá zkušenost. Lidé, kteří mohli být přirozeně bilingvální, se dobrovolně izolovali od angličtiny. Ale jsem té zemi za mnohé vděčná. Mohla jsem tam vystudovat zahraniční obchod, mohla jsem si tam vzít půjčku, abych mohla studovat,

Vlevo a vpravo: Pobyť na africké poušti. Na první fotce je Nataša za objektivem, kde je prý daleko radši než před ním, ale na druhé už Natašu vidíte.

i za tu možnost jsem ráda. Přestože jsem v Quebecu zažila jistý nacionalismus, vlastně se mi na Kanadě moc líbil jejich úžasně zvládnutý multikulturalismus. Na něj nebudeme mít ani za sto let. Po vysoké škole jsem šla do Ontaria, ale to byly už jen poslední tři roky.

Proč ses vlastně vrátila?

Mně se ani moc nechtělo, ale prostě se to tak sešlo. S kolegyní ze školy jsme řídily nákup zařízení jednoho stavebního projektu. Já jsem měla na starosti dodavatele z Evropy, tak jsem se na čas přesunula do Česka. Pak projekt skončil, a když jsem řešila co dál, v Česku jsem se rozhodla zůstat.

Nelituješ?

Ne. Jsem svobodná, když budu chtít, mohu se vrátit do Kanady nebo žít kdekoli jinde... teď už nemusím emigrovat. Nepřipadám si jako občan některé země, ale jako občan planety. Každá z těch dvou zemí, kde jsem žila, ale i každá jiná země má něco, co se mi líbí, a něco, co se mi nelíbí.

Jak ses po návratu z Kanady zabydlela znovu doma?

Nechtěla jsem se nechat někde zaměstnat, tak jsem začala překládat odborné stavební texty. To tady ještě nebylo tolik lidí, kteří měli zároveň jazykovou, odbornou i obchodní znalost... Tehdy byla moje výhoda, že jsem tím vším disponovala. Věděla jsem ale, že to není práce napořád. Ovšem byl to pro začátek dobrý zdroj příjmů.

A kdy vstoupily do tvého života mýdlové ořechy?

To jsme se s mým tehdejšímanželem přestěhovali do domu u Brna do vsi, která nebyla napojena na veřejnou kanalizaci, byl tam septik a já si začala spoustu věcí uvědomovat. Že když se do něj pouští saponáty, chemie z praní, mytí, uklizení..., všechno to skončí na zahradě. Takže vlastně díky septiku jsem začala ještě více řešit to, v čem peru a uklízím. Mýdlové ořechy mi v té době přivezla kamarádka ze Švýcarska. Zaujaly mě a zkusila jsem si je objednat v nějakém e-shopu. Ovšem přišla mi jen nějaká podivná drť. Tak jsem se dala do pátrání a hledala a zjišťovala, kde by se daly koupit. Nakonec jsem usoudila, že se u nás lepší ořechy koupit nedají a že je tedy zkusím dovézt. Objednala jsem první zásilku z Nepálu, napytlíkovala jsem je, dala na ně etikety a zkusila prodávat pod značkou YELLOW&BLUE. Ovšem s Nepálem bylo šílené obchodování, tak mi po necelém roce došla trpělivost a vydala jsem se do Indie.

A jak vím, letěla jsi tam sama, na vlastní pěst. Já bych tedy měla pořádně nahnáno. Ty ne?

Kdybych se bála, tak tam nepojedu... © Neměla jsem strach, byla jsem jen ve městě, v Dillí, kde jsem si udělala regulární výběrové řízení na dodavatele. Asi deseti firmám jsem napsala, v jakém jsem hotelu, a oni přijeli za mnou, jedni přivezli dokonce obrovskou kytici. Vždycky to byli pochopitelně samí chlapi. Ženská v Indii obvykle pracuje jen do doby, než porodí, pak „finito“. S firmou, kterou jsem si tam tehdy vybrala, jsme dodnes. Při dalších cestách jsem se dostala i k nim do rodiny. Jsou to vzdělaní, fajn lidé.

A jaký byl další krok na cestě od zajištění dodavatele v Indii až po výroby, jak je známe dnes?

Měla jsem tedy dodavatele, zkušenosti s nákupem, to bylo v pohodě, to jsem uměla, otázkou zůstávalo, jak se mi bude dařit prodávat. S tím jsem zkušenosti neměla, ale začínala jsem si uvědomovat, že jen na ořeších nepostavím firmu, že to chce širší sortiment. Věděla jsem, že existují extrakty a produkty z ořechů, takže jsem začala bádát na tomhle poli.

Vyzvídala jsi know how od jiných zavedenějších ekofirem? Já bych třeba vůbec nevěděla, jak začít.

Já jsem to také nevěděla. Začala jsem míchat v kuchyni a zkoušet všechno sama. Říkala jsem si, že nějak to musí jít. Nikdy jsem moc neřešila, co dělají ostatní. Našla jsem ke spolupráci technologa, který by pro nás vytvořil receptury, a někoho, u koho bychom mohli začít vyrábět.

Někteří ekologicky zaměřeni lidé mýdlovým ořechům vytýkají, že to není místní produkt a že se musí složitě dovážet letadlem, což jejich ekologičnost vlastně snižuje. Existuje vůbec nějaký místní, český ekvivalent mýdlových ořechů?

Na otázku ekologické stopy ořechů odpovídám často. Ořechy nedovážíme letadlem, ale lodí. Jasně je, že každý ví, odkud jsou, a proto se do nás z tohoto důvodu občas lidé pustí. Tak je vždycky vyzvu, aby si udělali rekapitulaci toho, co používají doma oni. My dovážíme ořechy, uděláme z nich extrakt a ten dáváme do pracích gelů. Když koupím hotový dovezený výrobek, cestovala k nám i voda v něm. A navíc – původ všeho, co kupujeme, je dnes velmi obtížně zjistitelný, pokud jej výrobce nemíní rozkrýt. Dalším argumentem pro mýdlové ořechy je to, že jejich sběr a zpracování dává práci ženám v Indii. Já jsem tam byla, ty ženy jsem viděla a vím, že potřebují, abychom od nich nakupovali.

Nataša Foltánová (* 1964)

- Zakladatelka firmy Tierra Verde s. r. o.
- Lektorka kurzů ekologického praní
- Překladatelka
- Autorka značky recyklovaných výrobků Born Again
- Absolventka Concordia University v Montrealu
- Vizionářka

Kde uděláš tu čáru, co je správné a co už ne? Snažím se na to dívat z více stran.

Co se týče domácích zdrojů, z přírodních saponinů u nás roste mydlice. Ale není tak účinná. Také jsme ji zkusili a myslím, že je vhodnější na šampony a podobné věci.

Myslím, že před těmi sedmi lety, kdy jsi začínala, byl problém nejen prodat, ale také dělat osvětu. Vysvětlit, co to vlastně mýdlové ořechy jsou a tak?

V Indii používají ořechy několik tisíc let. Dokonce jsou léčivé, jak tvrdí ayurvěda. V Německu už se také používají dlouhé roky. Ale u nás známé nebyly. Navíc, devadesátá léta a začátek nového století byly ve znamení opojení komerčními produkty. Museli jsme si tím také projít a vyzkoušet si to všechno. V té době nikoho nějaká ekologie moc nezajímala. Takže jsme lidem museli nejen představit ořechy, ale také složitě vysvětlovat, PROČ je vlastně používat, proč se nad způsobem praní zamýšlet. Dnes už je to posunuté, vysvětlujeme spíše JAK. Už nepřesvědčuji, jen dovysvětluji. Lidé si na svoje PROČ přicházejí sami, už ví, že záleží úplně na všem. Dnes už máme daleko konkrétnější dotazy poučených spotřebitelů, lidi se třeba ptají, zda používáme palmový olej...

Mimochodem, jaký je tvůj názor na palmový olej?

Palmový olej sám o sobě je podle mě úplně v pohodě. Ale záleží, jak a kde se pěstuje. A to je většinou problém.

Ty jsi před třemi lety zavedla do své práce ještě jednu zajímavou věc, a to spolupráci s chráněnými dílnami. Jak to začalo?

Byl to přirozený proces. Objevili jsme chráněnou dílnu, která nás svým založením a filozofií oslovila. Pomáhali nám s výrobou a balením drogerie, vyráběli naše recyklované výrobky BORN AGAIN. Nakonec jim to nevyšlo, finančně to nezvládli, ale mě už ta myšlenka tak chytla, že jsme založili dceřinou společnost, do které přešli někteří lidé, které oni museli propustit.

Je těžké být šéfka?

Šíleně těžké. Neumím delegovat, nic si vymoct, když někdo neudělá něco tak, jak jsme se domluvili. Když jsme byli tři, o všem jsem věděla, bylo to přehledné a firmu jsem řídila intuicí. Ale teď je nás plus minus deset, nějaký externisté, a začíná se projevovat potřeba zavádět systémy a kontrolu.

Vším, co jsi zažila, vyzkoušela, kde jsi byla... jsi pro mě hrozně odvážná ženská, střelkyně, ranařka. Umíš se spoléhat sama na sebe, postarat se o sebe. Jak se ti žije jako solitéru?

Já jsem tak v podstatě vyrostla. Jsem společenská, ale potřebuji mít i prostor jen pro sebe a potřebuji občas někam vypadnout. Když vyrážím někam na cestu a nemám zrovna nikoho, koho bych si vzala s sebou, tak jedu. Pořád je lepší jet samotná než nejet vůbec.

Nahore: Fotka nízké technické kvality, ale vysoké výpočetní hodnoty. Výběrové řízení na indického dodavatele mýdlových ořechů. Jedna z firem přinesla „jako úplatek“ velkou kytici. **Uprostřed:** Nataša vede kurzy ekoprání po celé republice, tady je zrovna v pražské Bráně k dětem. **Dole:** Nataša a květ života.

Jakým způsobem lidé docházejí k tomu, že má logiku chovat se, prát a uklízet ekologicky?

Ono je to většinou tak, že člověk začne nejdříve řešit jídlo. Nedávno mi na kurz praní přišel dvacetiletý kluk – vážně, chtěl vědět, jak prát. Celý život měl alergie, bral prášky, tak změnil jídlo a po stravovacím detoxu mu alergie zmizely. Začal u jídla, dneska je z něj vegan a zajímá se už nejen o jídlo, ale o širší souvislosti. Jídlo je první stupeň. Zjistíš, že ti jeho změna udělá dobře, začneš vnímat souvislosti, a když už zdravě jíš, nechceš najednou ani prát v parfémovaných chemikáliích.

Chovat se ekologicky může být na první pohled složité a nepraktické. Je k tomu potřeba i změna myšlení?

Jednoznačně a výhradně je to o změně myšlení. A nejen myšlení – je to prostě o celkově jiném přístupu k světu, k planetě a životu vůbec. Kdybych to úplně zjednodušila – jednoho dne se prostě probudíte a uvědomíte si, že nejste jakási osamělá entita žijící na povrchu neživé zeměkoule, která si může dovolit udělat cokoli, protože se jí to moc netýká a ostatní neřeší, což je teorie, kterou nám několik staletí tvrdila věda, a vtloukali nám to do hlavy ve škole. Procítíte, že jste součást vesmíru, součást života. A že jsme všichni navzájem propojení, že jsme jeden svět a planeta není koule z nerostů, ale živá bytost a náš jediný domov. V momentě, kdy vám tohle docvakne, už nikdy nic nemůže být jako dřív. Hodně jsem to zjednodušila – ta cesta je samozřejmě různě dlouhá, ale dnes se i toto probouzení se z mrákot nevědomí a smutku a osamění oddělenosti úžasně zrychluje a nová generace už na to nepotřebuje půlku života jako my.

Řešíš při svých cestách letadlo a jeho ekologickou stopu?

I tady záleží na tom, kde si tu čáru uděláš. Každý se sám musí rozhodnout, kam až chce v které věci zajít, do jakého extrému. Já všechny svoje cesty považuji za velký přínos pro poznání lidí a celé planety. Navíc, pokud chceme pít čaj, jíst skořici a banány, které u nás nemohou růst, vlastně létáme prostřednictvím těch produktů všichni. Mně třeba daleko víc vadí, když v supermarketu vidím cibuli z Austrálie. To je non plus ultra. Pak ta uhlíková stopa z letadla opravdu nemá žádný smysl. Takže já třeba nekupuji cibuli z Austrálie, podporuji lokální obchodníky a pak letím na Srí Lanku a najdu tam úžasně biozemědělce, kteří pěstují biodynamický čaj, koření, kokosový olej a další kvalitní věci. Rozhodnout se musí každý sám. Buď budu opravdu radikální a budu jíst jen zelí, brambory a jablka a budu maximálně lokální. Ale mně to přijde škoda, když svět je tak zajímavý. A navíc, kde jsou hranice lokálnosti? Je už víno z Moravy pro západočechy nelokální?

Na všechno se musíme dívat z více stran a ta odpověď, která s tebou rezonuje, je pro tebe důležitá. Jediná cesta podle mě je převzít zodpovědnost za každé naše rozhodnutí, protože každé naše rozhodnutí určuje, jak bude náš svět vypadat zítra. Máme obrovskou rozhodovací moc – jsou jí naše peníze. Jen my rozhodujeme, pro koho jimi budeme hlasovat. Tohle je podle mě jedna z cest, jak něco změnit. Začít může každý z nás ještě dnes. Chce to ale důkladně přemýšlet o všem, co děláš. A aspoň tři kroky dopředu.

Koukněte na:
www.tierraverde.cz
www.ekoalchymie.cz

Nahore: Rituál pokřtění slovenské pobočky Tierra Verde.
Dole: Alespoň s částí kolegů z firmy.